

Landlæknir segir álagið hafa minnkað milli vikna

„Við höfum séð milli vikna hvernig álagið á starfsfólki og stofnunum hefur minnkað,“ segir Alma D. Möller landlæknir. Embættið fær reglulega skýrslugjöf um ástandið á heilbrigðisstofnunum landsins nú í kórónuveirufaraldrinum. Landlæknir skoðar hvort vert sé að halda skýrslugjöfinni áfram þegar faraldrinum lýkur.

Hún segir kerfið einfalt, byggt á þremur litum, rétt eins og umferðarljós. Aðeins einu sinni í faraldrinum hefur rauðu ljósi verið flaggað. „Það var fyrir vestan. Ástandið varði í tvo daga og var leyst með bakvörðum og auknum aðbúnaði.“

Alma segir afar mikilvægt að tekist hafi að afstýra því að heilbrigðisstarfsfólk hér á landi hafi ekki þurft að forgangsraða meðferð sjúklinga sinna sem þjáist af Covid-19. Einnig að hér hafi ekki skort hlífðarbúnað. Heilbrigðisstarfsmenn víða um heim þurfi að vinna sig í gegnum slíkt áfall.

„Það varðar bæði traust almennings á heilbrigðisþjónustu og líka traust heilbrigðisstarfsfólks á stofnunum sínum. Þetta traust hefur ekki beðið hnekki hér á landi.“

Alma D. Möller landlæknir á daglegum upplýsingafundi Almannaþingarinnar þann 27. apríl. Mynd/gag

Leita að sannleika COVID-19-veirunnar

Vísindamenn Íslenskrar erfðagreiningar leiddu vinnu 40 lækna og fræðimanna sem standa að íslenskri kórónuvísindagreini í einu stærsta læknaári heims, *The New England Journal of Medicine*.

„Ég hef aldrei unnið neitt svona hratt. Þetta var algjör sprettur. En við unnum mörg að þessu og verkið gekk mjög vel,“ segir Daníel Fannar Guðbjartsson, yfirmaður tölfræðideildar Íslenskrar erfðagreiningar. Vísindagreini 40 lækna og fræðimanna héraðs birtist einungis mánuði frá fyrstu skimun sjúklings. Niðurstaðan samræmdist því að tæpt 1% fólks utan sóttkvíar hefði smitast af SARS-CoV-2-veirunni.

„Raðgreining á erfðaeftni veirunnar sýndi að mörg smit bárust til Íslands og að þau komu frá mismunandi svæðum. Þá var stór hluti smitaðra utan sóttkvíar einkennalaus en við máttum ekki hversu margir af þeim fengu síðar einkenni COVID-19-sjúkdómsins.“

Landlæknir, sóttvarnalæknir og forstjóri Íslenskrar erfðagreiningar eru meðal höfundar greinarinnar. Þar er einnig Guðrún Sæmundsdóttir, yfirlæknir vöktunar á sóttvarnasviði hjá Embætti landlæknis, sem *Læknablaðið* valdi af handahófi í hópnum.

„Verkið gekk mjög hratt og vel,“ segir Guðrún sem kom að því að semja lykilsurningarnar í rannsókninni. „Það er ekki annað hægt en að vera stolt af teyminu og verkinu.“ Hún segir raðgreiningu sterkt verkfæri til framtíðar til að rekja smitleiðir.

„Raðgreining leiðir sannleikann í ljós á miklu skýrari hátt en spurningalistar gera. Framþróunin er afar spennandi fyrir okkur sem höfum unnið við faraldsfræði í langan tíma,“ segir hún. „Það er frábært að sjá svona afrakstur og vera einn hlekkur í stórrí keðju.“

Daníel segir að unnið sé um allan heim að auka þekkingu á SARS-CoV-2-veirunni sem veldur COVID-19. Sérstaðan hér sé sú hve nákvæm gögn liggja fyrir um íslensku þjóðina. „Enginn hefur svo heildstæða mynd af einni þjóð eins og við.“ Hratt sé unnið um allan heim við að safna þekkingu um veiruna.

Með raðgreiningu sé erfðamengi veirunnar greint og hægt að sjá þegar veiran stökkbreytist. „Við höfum sent niðurstöður raðgreiningarinnar í opinberan gagnagrunn á erlendum vettvangi þar sem þær nýtast öðrum vísindamönnum,“ segir hann.

„Í framhaldi af þessari grein erum við að vinna að ýmsum rannsóknarverkefnum

tengdum COVID-19. Til dæmis vinnum við með rakningateyminu við að meta líkurnar á smiti eftir mismunandi leiðum. Við tengjum þar rakningaupplýsingar og raðgreiningaraðir veirunnar. Með því að leggja þær upplýsingar saman við erfðagögnin getum við betur metið hver er að smita hvern.“

Daníel segir erfitt að vita hvernig smit SARS-CoV-2-veirunnar þróist þegar yfirvöld slaka á samkomubanni. Hvað gerist í haust? Komi önnur smitbylgja eins og margir hafi spáð?

„Við erum einnig byrjuð að mæla móteftni í samstarfi við sóttvarnalækni með það að markmiði að meta útbreiðslu veirunnar enn betur. Þetta er mikilvæg mæling til viðbótar við veirugreininguna þar sem það virðist vera að margir smitast fá væg eða jafnvel engin einkenni. Fyrsta skrefið í þessu ferli er að meta þær mæliaðferðir sem eru í boði með tilliti til næmni og sértæki,“ segir hann.

„Við viljum halda áfram að bjóða fólki að koma í veiruskimun og móteftnamælingar til þess að fylgjast með dreifingu veirunnar. Þessar upplýsingar nýtast stjórnvöldum vonandi í baráttunni við að halda sjúkdómnum niðri,“ segir Daníel að lokum.

Litlar bætur láti lækna lífið vegna COVID-19

„Lækna þurfa meiri vernd,“ segir Reynir Arngrímsson, formaður Læknafélags Íslands. Hann hefur sent fjórum ráðherrum bréf þar sem hann fer fram á að lækna á heilbrigðisstofnunum hafi sömu tryggingavernd og lækna við störf í sjúkra- og þyrluflugi.

„Læknum sem og öðru heilbrigðisstarfsfólki stafar hættu af COVID-19 sýkingum. Við þurfum að bjóða alla þá vernd sem hægt er til að minnka áhyggjur þeirra og fjölskyldna þeirra. Við þurfum að tryggja stöðu þeirra smitist þeir eða láti lífið af þessum völdum,“ segir Reynir við *Læknablaðið*.

Landspítali þarf aðeins að greiða út rúma eina milljón króna í bætur láti ógiftur og barnlaus lækna lífið nú í kórónuveirufaraldrinum. Eigi hann barn eru bæturnar rétt rúmar 7,7 milljónir króna. Sé lækna í hjúskap eru bæturnar tæplega 12,6 milljónir króna.

Í bréfinu kemur fram að þann 7. apríl hafi 21 starfsmaður spítalans greinst með veiruna. „COVID-19 sýkingar geta í þessum hópum líkt og öðrum leitt til alvarlegra eftirkasta, örorku eða andláts eins og dæmin erlendis sýna. Upplýsingar um lækna sem hafa látist við störf sín ytra er áhyggjuefni svo og skortur á fullnægjandi öryggisvottuðum hlífðarbúnaði sem blasir við.“

Í bréfinu segir enn fremur að ófullnægjandi tryggingavernd lækna hafi komist í há mæli meðal þeirra nú í COVID-19 faraldrinum. Áhyggjurnar hafi verið viðraðar í gegnum árin. Lofað hafi verið við kjarasamninga ríkisins og Skurðlæknafélags Íslands árið 2017 að skipaður yrði vinnuhópur til að fara yfir tryggingarnar. Af því hafi aldrei orðið. Bréfið var sent 8. apríl og óskað skjótra svara. Læknafélagið hafði engin svör fengið þegar fréttin var rituð.

Álagið mismikið á deildum Landspítala

„Framan af dró úr álagi á geðsviði. Það voru laus pláss á geðdeildinni sem við höfum ekki séð í mörg ár,“ segir Már Kristjánsson, yfirlæknir smitsjúkdómadeildar Landspítala sem einnig situr í farsóttanefnd spítalans við *Læknablaðið*, spurður um fregnir um mismikið álag á deildum spítalans í faraldrinum.

Hann bendir á að minna hafi til að mynda verið að gera hjá skurðlækningum en hjá lyflækningadeild þar sem starfsemi eins og valaðgerðir hafi legið niðri. Eftir að tilkynnt hafi verið um að

Myndlag.

höftum yrði aflétt 4. maí hafi aðsókn á spítalann aukist. „Fólk hefur verið að passa sig og haldið sig til hlés.“ Vonandi án afleiðinga.

Már segir að hann búist við að nú þegar fari að draga úr faraldrinum verði starfsemi líkari því sem

áður var. „Við erum áfram á bremsunni. Farsóttanefnd er með tilslakanir hægt og bitandi og þegar valstarfsemi fer af stað breytist margt,“ segir hann.

„Svo er fillinn í herberginu. Hvað gerist þegar tilslakanirnar verða? Kemur bakslag í veirufaraldurinn?“

Valgerður áfram hjá SÁÁ

Valgerður Rúnarsdóttir, forstjóri Vogs og framkvæmdastjóri lækninga, dró uppsögn sína á sjúkrahúsinu á Vogu til baka í apríl mánuði. Hún hafði sagt upp vegna óánægju með hvernig stjórnin stóð að uppsögnum 8 starfsmanna á meðferðastofnuninni. Við ákvörðun Valgerðar dró framkvæmdastjórnin einnig til baka uppsagnir allra þeirra 8 starfsmanna sem sagt hafði verið upp.

1000 sótt um tímabundið starf á Karólínska

Yfir þúsund höfðu þann 24. apríl sótt um tímabundið starf hjá Karólínska, sjúkrahúsinu sem Björn Zoëga stýrir.

Á vef sjúkrahússins er þó enn leitað að fólki með ákveðna sérþekkingu. Til að mynda hjúkrunarfræðingum með sérþekkingu í gjörgæslu og svæfingu. Einnig í mannauðsteymi til að fara yfir umsóknirnar.

Japanir gefa lyf við COVID-19

Japönsk stjórnvöld ætla að gefa Landspítala 12.200 töflur af veirulyfinu Favipiravir. Það er einnig þekkt undir nafninu Avigan. Talið er að töflurnar nýtist í meðferð 100 sjúklinga er veikst hafa illa af kórónaveirunni. Tilkynnt var um gjöfina 20. apríl 2020.